

DZIENNIK URZĘDOWY WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

Łódź, dnia 19 maja 2014 r.

Poz. 2192

UCHWAŁA NR XXXVII/313/2014 RADY GMINY DRUŻBICE

z dnia 28 marca 2014 r.

w sprawie przyjęcia „Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Gminy Drużbice na lata 2014-2018”

Na podstawie art. 6 ust. 1, art. 7 ust. 1 pkt 9, art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j.: Dz. U. z 2013 r. poz. 594, poz. 645, poz. 1318) w związku z art. 87 ust. 1, 3 i 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003 r. Nr 162, poz. 1568, z 2004 r. Nr 96, poz. 959, z 2004 r. Nr 238, poz. 2390, z 2006 r. Nr 50, poz. 362, z 2006 r. Nr 126, poz. 875, z 2007 r. Nr 192, poz. 1394, z 2009 r. Nr 31, poz. 206, z 2009 r. Nr 97, poz. 804, z 2010 r. Nr 75, poz. 474, z 2010 r. Nr 130, poz. 871) Rada Gminy w Drużbicach uchwała, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji „Gminny program opieki nad zabytkami Gminy Drużbice na lata 2014-2018” stanowiący załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Drużbice.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Łódzkiego.

Przewodniczący Rady
Gminy Drużbice:
Jacek Walczyk

Załącznik nr 1
do uchwały nr XXXVII/313/2014
Rady Gminy Drużbice
z dnia 28 marca 2014 r.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY DRUŻBICE NA LATA 2014-2018

1. WSTĘP

Dziedzictwo kulturowe, to dorobek materialny i duchowy poprzednich pokoleń, jak również dorobek naszych czasów. Najczęściej utożsamiamy dziedzictwo kulturowe z archeologią, architekturą i sztuką. Również dawne formy gospodarowania (np. sposoby uprawy roli, sposoby produkcji różnych wyrobów charakterystycznych dla danego regionu) oraz wiele innych przejawów życia i rozwoju społeczności, stanowią elementy naszej kultury.

Pamiętać zatem musimy o bogactwie nieodnawialnych źródeł informacji o życiu i działalności naszych przodków oraz o potrzebie zachowania tych źródeł dla przyszłych pokoleń.

Świadomość potrzeby ratowania i ochrony zabytków jest coraz powszechniejsza wśród mieszkańców naszej gminy. Dbałość o należyty stan i atrakcyjny wygląd naszych zabytków, aby nie były kojarzone z obiektami o złym stanie technicznym, nie remontowanymi od lat, czy wręcz z ruinami jest naszym obywatelskim obowiązkiem. Rewitalizacja poszczególnych obiektów jak również całych zespołów zabudowy jest szansą na ich uratowanie. Tak więc stworzenie programu opieki nad zabytkami jest koniecznością przewidzianą ustawą oraz potrzebą społeczną. Jest również ważnym czynnikiem w upowszechnianiu wiedzy i pomaganiu właścicielom zabytków w dbaniu o ich dobrą kondycję.

Gmina nigdy nie będzie atrakcyjna dla turysty, jeżeli jej zabytki będą zaniedbane, niewłaściwie promowane czy nieeksploatowane. To urok zadbanych zabytków, placów i parków tworzy niepowtarzalny charakter danego miejsca, do którego z chęcią powraca turysta.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Drużbice na lata 2014–2018 jest dokumentem o charakterze uzupełniającym w stosunku do innych aktów planowania w gminie np. studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Drużbice. Nie stanowi on aktu prawa miejscowego, lecz jest narzędziem polityki administracyjnej w zakresie podejmowanych działań dotyczących inicjowania, wspierania i koordynowania prac z dziedziny ochrony zabytków i krajobrazu kulturowego oraz upowszechniania i promowania dziedzictwa kulturowego.

Program opieki nad zabytkami stanowi podwalinę współpracy między samorządem gminnym, właścicielami zabytków i Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. Współpraca ta rozwijana w kolejnych latach powinna przynieść lokalnej społeczności, i nie tylko, wymierne korzyści, tj. zachowanie dziedzictwa kulturowego dla przyszłych pokoleń.

2. PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI:

Gminy zgodnie z ustawą z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. Nr 16, poz. 95, z późn. zm.) w zakresie zadań własnych realizują sprawy dotyczące ochrony zabytków i opieki nad zabytkami (art. 7 ust. 1 pkt 9). Obowiązek sporządzenia Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami nakłada na gminę art. 87 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003 r. Nr 162, poz. 1568, z późn. zm.).

Ustawa reguluje zasady ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, definiuje pojęcie zabytku, określa formy ochrony, kompetencje organów ochrony zabytków (w tym administracji rządowej i samorządowej), formy finansowania opieki nad zabytkami i ich ewidencjonowania ect.

„Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Drużbice na lata 2014-2018” zgodnie z przytoczoną powyżej ustawą ma na celu:

- zapoznanie z zasobami dziedzictwa kulturowego, historią i zabytkami Gminy Drużbice, w tym z wykazem obiektów wpisanych do Rejestru Zabytków Województwa Łódzkiego oraz wykazem obiektów typowanych do wpisu w tym rejestrze jak również z wykazem Gminnej Ewidencji Zabytków,
- zapoznanie z uwarunkowaniami prawnymi dotyczącymi ochrony i opieki nad zabytkami,
- rozpoznanie potrzeb dotyczących podejmowania działań zmierzających do zahamowania procesów degradacji zabytków i doprowadzenia do poprawy stanu ich zachowania,
- podejmowanie działań w zakresie stałego podnoszenia świadomości społecznej o wartościach duchowych i materialnych otaczających nas krajobrazów i potrzebie większej troski o ich ochronę, właściwe kształtowanie i pielęgnację,
- podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych,
- współpraca z właścicielami zabytków dla zapewnienia im należytej opieki, wskazywanie potencjalnych źródeł pozyskania środków na realizację zadań renowacyjnych, remontowych czy dotyczących rewitalizacji obiektów zabytkowych, w tym: podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

3. UWARUNKOWANIA PRAWNE OCHRONY I OPIEKI NAD ZABYTKAMI W POLSCE

Obowiązek opieki nad zabytkami nakładają na samorządy dwie ustawy:

- 1) ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591, z późn. zm.);
- 2) ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003 r. Nr 162, poz. 1568, z późn. zm.).

Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym w art. 7 pomiędzy zadaniami własnymi gmin wymienia m.in. sprawy kultury, w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami nakłada na organy samorządowe obowiązek:

- uwzględniania ochrony zabytków i opieki nad zabytkami przy sporządzaniu i aktualizacji strategii rozwoju gmin, studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- prowadzenia gminnej ewidencji zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych z terenu gminy, objętych wojewódzką ewidencją zabytków,
- przekazywania wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków w terminie nie dłuższym niż 3 dni przyjęte zawiadomienie o odkryciu przedmiotu, co do którego istnieje przypuszczenie, iż jest on zabytkiem lub zabytkiem archeologicznym,
- sporządzania na okres 4 lat gminnego programu opieki nad zabytkami.

Istotne dla niniejszego Programu są również uregulowania prawne dotyczące ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, które znajdują się w wielu obowiązujących ustawach, w tym w:

- ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80, poz. 717, z późn. zm.),
- ustawie z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (tekst jednolity: Dz. U. z 2006 r. Nr 156, poz. 1118, z późn. zm.),
- ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity: Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150),
- ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 92, poz. 880),

- ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (tekst jednolity: Dz. U. z 2004 r. Nr 261, poz. 2603, z późn. zm.),
- ustawie z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (tekst jednolity: Dz. U. z 2001 r. Nr 13, poz. 123),
- ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz. U. z 2003 r. Nr 96, poz. 873, z późn. zm.).

4. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

Narodowa Strategia Kultury na lata 2004-2013

Strategia przyjęta została przez Radę Ministrów w dniu 21 września 2004 r. i wraz z Uzupełnieniem Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004-2020 jest rządowym dokumentem tworzącym ramy dla nowoczesnego mecenatu państwa w sferze kultury, a przede wszystkim dla nowocześnie pojmowanej polityki kulturalnej państwa, funkcjonującej w warunkach rynkowych, a także dla wspólnoty Polski z Unią Europejską. Głównym celem strategii jest działanie na rzecz zrównoważonego rozwoju kulturalnego regionów w Polsce. Przyjęte zostały następujące priorytety:

1. Aktywne zarządzanie zasobem stanowiącym materialne dziedzictwo kulturowe celem poprawy stanu zabytków, ich adaptację i rewitalizację oraz zwiększenie dostępności do nich mieszkańców, turystów i inwestorów. Realizacja działań pozwoli na zwiększenie atrakcyjności regionów, a także wykorzystanie przez nie potencjału związanego z posiadaniem dziedzictwem kulturowym.
2. Edukacja i administracja na rzecz ochrony i zachowania dziedzictwa kulturowego.

Dokumentem służącym wdrożeniu Narodowej Strategii Rozwoju Kultury w sferze materialnej spuścizny kulturowej Polski jest Narodowy Program Kultury „Ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego”. Program ten jest zgodny z Narodowym Planem Rozwoju (Ustawa z dnia 20.04.2004 r. o Narodowym Planie Rozwoju, Dz. U. Nr 116, poz. 1206) oraz z założeniami do krajowego programu ochrony zabytków. Podstawą do sformułowania Narodowego Programu Kultury „Ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego” jest uznanie sfery dziedzictwa za podstawę rozwoju kultury i upowszechniania kultury, a także za potencjał regionów, służący wzrostowi konkurencyjności regionów dla turystów, inwestorów i mieszkańców.

W Narodowym Programie Kultury „Ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego” wytyczone zostały strategiczne cele polityki państwa w sferze ochrony zabytków:

- 1) przygotowanie skutecznego systemu prawno-finansowego wspierania ochrony i opieki nad zabytkami;
- 2) podjęcie prac nad kompleksowym systemem edukacji na rzecz dziedzictwa;
- 3) poszukiwanie instrumentów wzmacniających efekty działalności służby konserwatorskiej;
- 4) ograniczenia uznaniowości konserwatorów poprzez nałożenie na nie odpowiedzialności za niezgodne z prawem postępowanie;
- 5) intensyfikacja ochrony i upowszechniania dziedzictwa kulturowego, w tym szczególnie kompleksowa poprawa stanu zabytków nieruchomych.

Niniejszy program wpisuje się w ww. priorytety Narodowej Strategii Kultury. Zakłada też realizację celów strategicznych polityki państwa (cele nr 1, 2 i 3) w zakresie możliwym do wykonania przez gminę.

Krajowy Program Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami

Program określa cele i kierunki działań oraz zadania, które powinny być podjęte, w szczególności przez organy i jednostki administracji publicznej, w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami. Celem Programu jest wzmocnienie ochrony i opieki nad dziedzictwem kulturowym oraz poprawa stanu zabytków w Polsce. W ramach działań o charakterze systemowym zakłada się wypracowanie strategii ochrony dziedzictwa i wprowadzenie jej do polityk sektorowych. Kierunkami tych działań będzie m.in. integracja ochrony dziedzictwa kulturowego, przyrodniczego i krajobrazu oraz stosownych zasad zagospodarowania przestrzennego, promocja wartości materialnych i niematerialnych dziedzictwa kulturowego, wzmocnienie jego roli w rozwoju turystyki i przedsiębiorczości. Gminny program realizuje ww. cele i założenia w odniesieniu do terenu gminy.

Wojewódzki Program Opieki nad Zabytkami

Głównym założeniem programu jest podniesienie rangi środowiska kulturowego w życiu społeczno-gospodarczym województwa i poprawa jego kondycji. Dziedzictwo kulturowe województwa stanowi zasadniczy czynnik wpływający na kształtowanie tożsamości regionalnej. Świadome kształtowanie środowiska kulturowego i eksponowanie jego zasobów przyczyni się do upowszechniania kultury, podtrzymywania tradycji i zacieśniania więzi lokalnych oraz podniesienia atrakcyjności turystycznej regionu. Jednymi z najważniejszych działań dotyczących dziedzictwa kulturowego, które odnoszą się również do działań zakładanych w programie są:

- 1) ochrona i zachowanie tożsamości oraz różnorodności kulturowej i przyrodniczej regionu;
- 2) promocja działalności artystycznej, twórczości ludowej i ludowych produktów regionalnych oraz identyfikacja i promocja tradycyjnych form działalności gospodarczej;
- 3) rewitalizacja układów urbanistycznych;
- 4) wspieranie obiektów zabytkowych pełniących funkcje turystyczne, kulturalne, edukacyjne i społeczne;
- 5) promocja szlaków turystycznych wytyczonych w oparciu o zasoby dziedzictwa kulturowego regionu;
- 6) edukacja i wzrost świadomości mieszkańców w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego i opieki nad zabytkami.

Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego na lata 2007-2020

Zakłada ona m.in. tworzenie wizerunku regionu przyjaznego i atrakcyjnego dla podejmowania współpracy, inwestowania i życia mieszkańców, w tym korelację działań służących promocji gospodarczej, możliwości inwestycyjnych i atrakcyjności przyrodniczej i turystycznej regionu w celu podniesienia ich spójności i efektywności, zwiększanie świadomości znaczenia spójnej promocji regionu oraz zwiększenie udziału środowisk lokalnych w działaniach promocyjnych regionu, wzrost poziomu wizualizacji estetycznej regionu ze szczególnym uwzględnieniem obszaru metropolitalnego. Główne działania podejmowane w tym zakresie to:

- promocja regionu w kraju i za granicą jako element zwiększenia atrakcyjności województwa,
- rozwój współpracy regionalnej w kraju i za granicą,
- promocja regionu poprzez wspieranie ponadregionalnych, imprez handlowych, kulturalnych i sportowych,
- wykorzystanie walorów turystycznych i kulturalnych do promocji regionu,
- rozwój sektora turystyki oraz sektora usług związanych ze sposobami spędzania wolnego czasu w województwie,
- rewitalizacja terenów miejskich i przemysłowych,
- identyfikacja i gromadzenie danych dotyczących wizerunku województwa,
- wspieranie eksportu z terenu województwa łódzkiego (m.in. poprzez rozwijanie instytucji samorządu gospodarczego i innych wspomagających działalność eksportową przedsiębiorców).

W obszarze priorytetowym „Ład przestrzenny” celem strategicznym jest uporządkowanie gospodarki przestrzennej, w tym:

- zachowanie cennych wartości przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych regionu,
- aktualizacja planu zagospodarowania przestrzennego województwa,
- wspieranie samorządów lokalnych chroniących przestrzeń jako dobro publiczne, zachowując jej walory estetyczne, kulturowe, przyrodnicze i społeczne,
- obejmowanie systemową ochroną prawną terenów o najwyższych walorach przyrodniczo-krajobrazowych.

W obszarze priorytetowym „Tożsamość regionalna” celem strategicznym jest umocnienie identyfikacji mieszkańców z województwem poprzez:

- wspieranie oraz inicjowanie działań na rzecz przywracania, ochrony i kultywowania historycznych wartości regionu,
- pobudzanie, kształtowanie i wzmacnianie kulturotwórczej funkcji ośrodków osadniczych,
- opracowanie zasad i programów ochrony środowiska kulturowego,
- rewaloryzacja historycznych układów urbanistycznych oraz obiektów zabytkowych wraz z ich otoczeniem i ochroną ekspozycji, w tym zagospodarowanie obiektów związanych z historią regionu na cele kulturalne,
- rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej w regionie,
- wsparcie inwestycyjne infrastruktury kultury,
- wsparcie działalności instytucji nauki i kultury pełniących funkcje kulturotwórcze i edukacyjne metropolii oraz ośrodków regionalnych na rzecz całego regionu oraz promowanie powiązań międzyregionalnych i międzynarodowych.

Plan zagospodarowania przestrzennego Województwa Łódzkiego

W rozdziale „Aspekty środowiska kulturowego i rekreacji” dokonana została analiza dziedzictwa kulturowego całego województwa. Celem polityki przestrzennej województwa jest m.in. przeciwdziałanie tendencjom degradacji środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz kształtowanie ładu przestrzennego i ekologicznego oraz stworzenie regionu zintegrowanego, posiadającego własną tożsamość narodową.

Strategia Rozwoju Powiatu Bełchatowskiego na lata 2005-2015

W rozdziale 2 Strategii dokonana została analiza stanu obecnego, wskazująca na istnienie wielu godnych uwagi obiektów w Powiecie Bełchatowskim, w tym w Gminie Drużbice. Szczególne znaczenie dla dziedzictwa kulturowego mają działania wyodrębnione w przeprowadzonej analizie strategicznej powiatu w obszarze problematyki społecznej. To właśnie ona zakłada rewitalizację obiektów sektora usług publicznych.

5. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Drużbice zgodnie z zapisami studium ustalone zostały następujące strefy ochrony konserwatorskiej:

- 1) strefa ścisłej ochrony konserwatorskiej „A”;
- 2) strefa częściowej ochrony konserwatorskiej „B”;
- 3) strefa ochrony ekspozycji zabytkowych „E”;
- 4) strefa ochrony stanowisk archeologicznych.

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Drużbice

Z Gminnym Programem Opieki nad Zabytkami koreluje Gminny Plan Ochrony Zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych opracowany w 2005 roku co rocznie aktualizowany.

Celem strategicznym Gminy Drużbice jest m.in. wzrost poziomu życia mieszkańców Gminy poprzez pielęgnację i ochronę dziedzictwa kulturowego. Jego realizację zakłada się poprzez konserwację i budowę obiektów dziedzictwa kultury i historii, renowację pomników przyrody ożywienie życia kulturowego w gminie, bazującego na własnej tradycji i dziedzictwie.

Ponadto ww. celach PRL Gminy Drużbice określone zostało zwiększenie walorów turystyczno-rekreacyjnych w gminie z uwzględnieniem dokładnej inwentaryzacji chronionych zasobów przyrody oraz zamieszczeniem tablic informacyjnych.

5.1 ZARYS HISTORYCZNY OBSZARU GMINY

Gmina Drużbice położona jest w południowo-wschodniej części Wysoczyzny Łaskiej, na pograniczu z Wysoczyzną Bełchatowską. Wysoczyzna Łaska ma charakter moreny równinnej zbudowanej na powierzchni luźnych osadów czwartorzędowych, o miąższości dochodzącej do kilkudziesięciu metrów, z wyraźnie zarysowanym dnem doliny Grabi. Pod względem geomorfologicznym gmina znajduje się w obrębie Łódzkiej Niecki Kredowej związanej z występowaniem skał wapiennych górnej kredy, wykształconej w postaci wapieni, margli i opok. Główną rzeką gminy jest Grabia z prawobrzeżnymi dopływami Brzezina i Małą Widawką. Na terenie gminy istnieją stawy rybne, m.in. w Drużbicach, Wdowinie i Teresinie. Administracyjnie gmina Drużbice jest jedną z ośmiu gmin powiatu bełchatowskiego i graniczy: od zachodu z Gminą Zelów, od północy z Gminą Dłutów (powiat pabianicki), od wschodu z Gminą Grabica i Gminą Wola Krzysztoporska (powiat piotrkowski), od południa z Miastem i Gminą Bełchatów. Powierzchnia ogólna gminy wynosi 114 km² (11452 ha) i podzielona jest na 31 sołectw, w tym 49 wsi. Liczba mieszkańców wynosi 5022 osoby (stan na rok 2012 - wg danych UG Drużbice).

Gmina Drużbice charakteryzuje się bardzo dobrym układem komunikacyjnym na szlaku dróg tranzytowych północ-południe i wschód-zachód, nawiązujących do historycznych szlaków handlowych. Przez jej obszar przebiega droga krajowa nr 12 i droga wojewódzka nr 485, łącząca centrum województwa z Bełchatowskim Okręgiem Przemysłowym. Gmina pełni istotną funkcję w transporcie drogowym. Poprzez Piotrków Trybunalski dogodnie połączenie z Lubelszczyzną i Małopolską Wschodnią, a poprzez Łask z Wielkopolską.

Gmina Drużbice jest gminą typowo wiejską, pełniącą także funkcje turystyczne. Użytki rolne zajmują 7908 ha (w tym: grunty orne - 6402 ha, sady - 38 ha, łąki - 949 ha i pastwiska 519 ha), co stanowi 69,8% powierzchni ogólnej gminy (wg danych UG Drużbice). Udział lasów i gruntów leśnych o powierzchni 1656 ha stanowi 14,6%.

Nazwa patronimiczna DRUŻBICE, pochodząca od nazwiska/przezviska *Drużba*, pochodzi z kolei od prasłowiańskiego słowa *družba* lub polskiego *družba*, czyli męczyzna towarzyszący panu młodemu do ślubu.

Zaludnianie terenu gminy odbyło się stosunkowo wcześniej (znane są ślady osadnictwa wczesnośrednio-wiecznego w Wadlewie). Można je powiązać z karczowaniem pierwotnej puszczy, które przebiegło w pierwszej kolejności wzdłuż dolin rzecznych, a także z późniejszą nieco kolonizacją prowadzoną przez biskupów włocławskich w XIII i XIV w. Wieś Głupice pojawia się w źródłach w 1273 r., Suchcice w 1336 r., a Wadlew w roku 1400. Najstarsza wzmianka o Drużbicach (Druszbicze) pochodzi z 1386 r. Dotyczy ona wikarego, a więc we wsi istniał już kościół. W 1827 r. było tu 25 domów i 212 mieszkańców. Utworzono szkołę powszechną. Dobra Drużbice składały się z folwarku o tej samej nazwie, osady młynarskiej wieczysto-czynszowej Zalepa i wsi: Drużbice, Kobyłka, Kazimierzów, Teofilów i Stoki. O ile południowa i południowo-zachodnia część gminy była własnością szlachecką, to północna i północno-wschodnia (z miejscowościami: Brzezie, Czarny Las, Wola Głupicka, Patok, Rawicz, Wadlew, Zabiłów, Zalesie, Zofiówka) wchodziła w skład dóbr Grabica, które do 1819 r. należały do biskupstwa włocławskiego, a następnie przejęte zostały przez Skarb Narodowy Królestwa Polskiego. W 1827 r. doszczętnie spłonął Wadlew. W 1840 r. dobra grabickie zostały sprzedane Waclawowi hr. Gutakowskiemu. Ukazem carskim z dn. 15 III 1859 r. dotyczącym reorganizacji gmin w Królestwie Polskim została utworzona w powiecie piotrkowskim guberni warszawskiej (od 1867 r. piotrkowskiej), gmina Wadlew (pow. 11784 mórg i 5274 mieszkańców). W czasie powstania styczniowego w okolicy operował oddział Józefa Oxińskiego. Patrolował on wzdłuż granicy zaborów w celu osłony szlaków

przerzutu broni, rozpowszechniał wśród chłopów dekret uwłaszczeniowy, wykonywał wyroki na zdrajcach. Po wyroku doraźnie zwołanego sądu powieszony został dziedzic Kącika. W październiku 1863 r. przez Wadlew przemaszerował ok. 30-osobowy oddział powstańczy pod dowództwem por. Kinla – byłego ucznia piotrkowskiego gimnazjum. Grupa ta stoczyła w tej okolicy ciężki bój zakończony jej rozbiciem. W latach I wojny światowej gmina znalazła się na terenie Generalnego Gubernatorstwa Lubelskiego, w austriackiej strefie okupacyjnej. Zaczęła wtedy używać pieczęci samorządowej o średnicy zewnętrznej 32 mm z połulwem i połurłem, czyli godłem z herbu staropolskiego województwa sieradzkiego, w polu pieczęci i legendą: PIECZĘĆ GMINY WADLEW 1915 r.

Po odzyskaniu niepodległości, wraz z powiatem piotrkowskim, stała się w 1919 r. częścią województwa łódzkiego. W 1935 r. w jej skład wchodziło 20 gromad. 17.VIII.1941 r. pod Zofiówką lądowała grupa spadochroniarzy - oficerów WP, zwerbowanych przez Armię Czerwoną do pracy wywiadowczej w okupowanej Polsce, pod dowództwem kpt. Mikołaja Arciszewskiego „Michała”. Fakt ten upamiętnia tablica w miejscowości Czarny Las. W 1954 r. gmina została zniesiona, a gromady wchodzące w jej skład znalazły się w nowo utworzonym powiecie bełchatowskim. W 1973 r. ustanowiono gminę Drużbice, która od 1975 do 1998 roku funkcjonowała w ramach województwa piotrkowskiego. Obecnie gmina ta należy do powiatu bełchatowskiego w województwie łódzkim i dzieli się na 31 sołectw.

Ilość i wartość zabytków istniejących na terenie gminy jest niewielka. Według Rejestru Zabytków Nieruchomych są to głównie obiekty podworskie: zniszczone parki, pozostałości po budowach dworskich (kompleks dworsko-parkowy z przełomu XVIII i XIX stulecia w Głupicach, częściowo przebudowany w okresie międzywojennym, murowany, klasycystyczny dwór z 1. połowy XIX w. w Bukowiu Dolnym wraz z zabudowaniami). Do zabytków należy także XVIII-wieczny kościół w Suchcicach, drewniany, kryty gontem. Na cmentarzu przykościelnym w Suchcicach rosną lipy - pomniki przyrody. W dziupli jednej z nich stworzono kapliczkę z figurą Matki Boskiej.

Data erygacji parafii ani szczegóły z nią związane nie są znane. Pierwotny kościół pod wezwaniem św. Marcina powstał z fundacji rodziny Drużbickich w XIV w. Być może od razu erygowano tu parafię lub dopiero w wieku XV. Parafia należała do dekanatu szadkowskiego w archidiecezji gnieźnieńskiej. W *Liber Beneficiorum Archidioecesis Gnesnensis* napisano że: *Villa et in eadem parochialis ecclesia tituli sancti Martini de iurepatronatus laicorum haeredum in praefata Druschbycze et Cargolyn, quam modo obtinet honorabilis Bartholomeus de Corczycka, ex praesentatione nobilium Stanislai Druschbyczsky et Nicolai Cargolsky. Ad quam iure parochiali pronunc praefata Druschbycze (Drużbice) necnon Kargolyn (Kargolin – nieistniejąca dziś wieś, leżąca między Drużbicami a Głupicami), Slupycze (Głupice), Wadlow (Wadlew), Borzyschow (Boryszów), Grabycza (Grabica), Krzeczow (Krzepczów), Cobelky (Kobyłki), Mazurky maior (Mzurki Wielkie – dziś jedna wieś Mzurki), Cozarze (Kozarze – miejscowość zaginiona, leżąca prawdopodobnie między Rasami i Rożniatowicami), Mzurky minus (Mzurki Małe – j.w.), Guthow (Gutów), Stradzow (Stradzew), Hutha (Huta), Huczysko (Hucisko), Wielgopolye (Wielopole), Suchczycze (Suchcice), Bucowye (Bukowie), Rascowy (Rasy), Wdovyn (Wdowin), Graboschow (Gręboszów) et Chynow (Chynów) villae spectant.* Dalej opisano dochody parafii. Aktem erygacyjnym z dnia 8 III 1526 r. arcybiskup gnieźnieński Jan Łaski, na prośbę Wojciecha Otto Krzeczowskiego h. Junosza - starosty wieluńskiego, erygował nową parafię w Krzeczowie, odłączając kilka wsi od parafii drużbickiej. W czerwcu 1564 r. biskup sufragan gnieźnieński Stanisław Fałęcki dokonał rekuncji sprofanowanego lub zdewastowanego cmentarza grzebalnego w Drużbicach. W grudniu 1641 r. proboszcz Piotr Lisowicz założył przy tutejszej parafii Bractwo Różańcowe. Trójoltarzowy kościół najpierw był drewniany. W roku 1765 cały prawie zgnił i uległ zniszczeniu. W 1768 r. został rozebrany, a na jego miejsce wzniesiono nowy, również drewniany, kosztem właściciela Drużbic Jana Kobierzyckiego, podstolego sieradzkiego. Kościół ten w formie krzyża miał 3 ołtarze. Pierwotnie jego dochody były niskie, a w późniejszych czasach jeszcze zmniejszone. Przyczyną tego stanu rzeczy było to, że w XVIII w. często był pozbawiony proboszcza i miał tylko kapelana zakonnika. Z tego powodu niektóre wioski powoli

Pomniki historii i parki kulturowe

Gmina Drużbice nie posiada obiektów o nadzwyczajnym znaczeniu w skali globu lub kraju, takich jak zabytkowe obiekty, czy zespoły wpisane na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego UNESCO oraz Listę Pomników Historii.

Również do chwili obecnej na terenie gminy nie został utworzony żaden park kulturowy.

Rejestr zabytków

Rejestr Zabytków Województwa Łódzkiego, zgodnie z ustawą prowadzi Wojewódzki Konserwator Zabytków mający swą siedzibę w Łodzi, ul. Piotrkowska 99. Obiekty i zespoły zabytkowe wpisane do rejestru zabytków są chronione prawem. Zgodnie ze stanem w Rejestrze Zabytków Województwa Łódzkiego figuruje siedem obiektów zabytkowych, co przedstawiono w poniższym zestawieniu:

Tabela nr 1. Wykaz zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków województwa łódzkiego

Lp.	Miejsowość	Nr działki	Obręb	Obiekt	Datowanie	Nr rejestru zabytków	Data wpisu do rejestru
1.	Bukowie Dolne	działka nr 115 (dawny nr 2/2)	Bukowie Dolne	Dwór w zespole dworsko-parkowym	1 poł. XIX w.	168	26.05.1967 r.
2.	Bukowie Dolne	działka nr 114 i 115 (dawny nr 2/2 i 2/1)	Bukowie Dolne	Park w zespole dworsko-parkowym	poł. XIX w	334	16.03.1984 r.
3.	Głupice	działka nr 347 (dawny nr 7/6)	Głupice (dawny obręb Głupice R.Z.S.)	Park w zespole dworsko-parkowym	XVIII/XIX w.	306	31.08.1983 r.
4	Suchcice	działka nr 141	Suchcice	Kościół Parafii Rzymsko-Katolickiej p.w. św. Ignacego Loyoli	2 poł. XVIII w.	179	26.05.1967 r.
5	Suchcice	działka nr 141	Suchcice	Park dworski i zielen wokół Kościoła Parafii Rzymsko-Katolickiej p.w. św. Ignacego Loyoli	XVIII/XIX w.	337	28.03.1984 r.
6	Wrzosy	działka nr 420 (dawny nr 2.24)	Bukowie Górne	Park w zespole dworsko-parkowym	1920 r.	338	16.03.1984 r.
7	Wrzosy	działka nr 420 (dawny nr 2.24)	Bukowie Górne	Dwór w zespole dworsko-parkowym	1920 r.	338	16.03.1984 r.

Źródło: Rejestr Zabytków Województwa Łódzkiego.

Poniżej zaprezentowano fotografie i krótką charakterystykę zabytków z terenu Gminy Drużbice wpisanych do Rejestru Zabytków Województwa Łódzkiego.

Bukowie Dolne; Zespół dworsko–parkowy I połowa XIX w.

Dwór położony na północny wschód od wsi Bukowie Dolne w pobliżu drogi Kącik - Mzurki, w środku parku. Frontem zwrócony na zachód. Murowany z cegły, wysoko podpiwniczony. Założony na planie podkowy o częściach składowych prostokątnych. Front dziewięcioosiowy z portykiem o sześciu kolumnach toskańskich, zwieńczonym cofniętym w głąb trójkątnym szczytem. W elewacji wschodniej korpusu ryzalit z pilastrami toskańskimi, z pięterkiem. Oprawę posiadłości stanowi park o powierzchni 3,5 ha oraz dwa stawy o powierzchni 0,5 ha. Park założono w połowie XIX wieku, a drzewostan uzupełniano w początkach XX wieku i po 1946 r. (modrzewie europejskie i lipy drobnolistne). Na zabytkowy zespół dworsko-parkowy składają się również: czworak, obora i spichlerz z XIX w.

Dobra te należały od XVIII w. kolejno do rodziny Mostowskich, Tomickich i Podczaskich. Od 1830 r. były w posiadaniu rodziny Jelnickich, aż do 1939 r. kiedy we dworze osiedli niemieccy okupanci. Po wojnie w 1946 r. przejęte zostały na własność przez Skarb Państwa, następnie użytkowane były przez Państwowe Gospodarstwo Rolne.

Dwór w zespole dworsko-parkowym w miejscowości Głupice

Suchcice Kościół rzymsko-katolicki p.w. św. Ignacego Loyoli II pl. XIX w.

Park dworski i zieleń wokół kościoła koniec XVIII w.

Suchcice były pierwotnie wsią szlachecką. W połowie XVI w. należały do parafii Drużbice. W tym czasie stanowiły w części własność Zachariasza Sucheckiego i w części Stanisława Gamkowskiego. W XVIII w. w całości należały do Suchockich herbu Poraj. Parafię w Suchcicach ufundował i wyposażył Ignacy Suchecki, Chorąży Sieradzki. On też w 1779 roku wznosił tu drewniany kościół. Po roku 1831 wieś stała się własnością rządową. W II połowie XIX w. wzniesiono tu nowy, modrzewiowy kościół, który w 1903 r. rozbudowano o nową kruchtę. Kościół orientalny, modrzewiowy, wewnątrz wyłożony nowym drewnem sosnowym. Dach

kryty deskami gontowymi. Wieżyczka z sygnaturką, obudowana blachą miedzianą. W odnowionym wnętrzu znajduje się zabytkowy ołtarz główny barokowy, drewniany, polichromie, obraz św. Ignacego Loyoli z 1776 r., obraz św. Trójcy z 1776 r., obraz św. Trójcy z połowy XIX w., ołtarz boczny p.w. Matki Boskiej Częstochowskiej - barokowy, drewniany, z 1776 r. - drewno, polichromia, krucyfiks z II połowy XIX w., stacje drogi krzyżowej z 1879 r. Warto również zwrócić uwagę na chrzcielnicę. Przy kościele rosną pomnikowe lipy. W jednej z nich znajduje się kapliczka poświęcona Matce Boskiej. Obok parkanu stoi murowana dzwonnica i piękna słupowa kapliczka Pierwsze nasadzenia wokół kościoła nastąpiły w końcu XVIII w. Powierzchnia parku wynosi 2 ha, w tym 0,7 ha wód.

Wrzosa Zespół dworsko-parkowy lata dwudzieste XX w.

Obiekt wzniesiony na początku XX w. nawiązuje formą do architektury dworu polskiego z II poł. XVIII i XIX w. Przeważają w nim elementy barokowe: łamany dach, falisty szczyt nad portykiem z balkonem o balusowej balustradzie. Nowe, „historyzujące” podejście do formy przejawia się w asymetrii rzutu, skomplikowanej bryły, oryginalnym rozwiązaniu narożnego podcienia kolumnowego.

Wrzosa wchodziły w skład dóbr Bukowie Dolne należących w XIX w. do rodziny Jelnickich. Teodor Jelnicki kupił je od Feliksa Podczaskiego w 1865 r., a jego syn Zygmunt sprzedał ponownie Podczaskim (Janowi - synowi Kajetana) w 1919 r. W latach dwudziestych XX w. wzniesiono obiecany dwór. Po śmierci Jana Podczaskiego (1934 r.) dobra odziedziczyły jego córka Wiesława Jagmin i wnuczka Alina Horodyska. Od 1939 r. Dwór zajmowany był przez Niemców. Po II wojnie św. dwór przejął Skarb Państwa na mieszkania dla byłej służby folwarcznej. W końcu przejęty przez państwowy Fundusz Ziemi trafił w ręce prywatne.

Ochrona ustalona w planach zagospodarowania przestrzennego

Kolejną omawianą formą ochrony zabytków jest ustanowienie takowej ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. Gmina Drużbice na dzień opracowania niniejszego programu nie posiada, dla całej gminy, aktualnego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Dysponuje jedynie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Drużbice z 28 czerwca 2001 roku.

W ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (art. 19.1) wymienione zostały zabytki, które należy uwzględnić przy opracowywaniu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Są to zabytki nieruchomości wpisane do rejestru zabytków wraz z ich otoczeniem, inne zabytki nieruchomości, znajdujące się w gminnej ewidencji zabytków oraz parki kulturowe.

Zabytki nieruchomości nie wpisane do rejestru zabytków, a godne zachowania dla przyszłych pokoleń zostały wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Drużbice.

W załączniku nr 1 do niniejszego programu przedstawiono zestawienie zabytków nieruchomości wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków wg adresów i dat powstania.

Pozostałe obiekty nigdzie nie zakwalifikowane, a godne zauważenia i objęcia opieką.

Cenną wartością kulturową gminy są przydrożne krzyże i pomniki kultu religijnego znajdujące się na terenie gminy.

Stan zachowania tych obiektów jest ogólnie dobry, wymaga jednak zabiegów konserwatorskich.

5.3 ZABYTKI RUCHOME

Zabytki wpisane do Rejestru Zabytków Ruchomych

Rejestr Zabytków Ruchomych prowadzony jest podobnie jak Rejestr Zabytków Nieruchomych przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Do rejestru wpisuje się zabytek ruchomy na podstawie decyzji wydanej przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków na wniosek właściciela tego zabytku. Wojewódzki Konserwator Zabytków może wydać z urzędu decyzję o wpisie zabytku ruchomego do Rejestru w przypadku uzasadnionej obawy zniszczenia, uszkodzenia lub nielegalnego wywiezienia zabytku za granicę. Do Rejestru nie wpisuje się zabytków wpisanych do inwentarza muzeum lub wchodzącego w skład narodowego zasobu bibliotecznego.

Na terenie Gminy Drużbice występują zabytki ruchome wpisane do Rejestru Zabytków Województwa Łódzkiego. Zabytki ruchome wchodzące w skład wyposażenia wnętrza kościoła parafialnego pw. Św. Ignacego

Loyoli w Suchcicach ołtarze, obrazy, ambona i chrzcielnica przedstawione są w poniższym zestawieniu. W większości są one barokowe, pochodzące z około 1770 roku, posiadają duże wartości historyczne i zabytkowe.

Tabela nr 1. Spis zabytków ruchomych, wchodzących w skład wyposażenia wnętrza kościoła Parafii pw. św. Ignacego Loyoli w Suchcicach, gm. Drużbice

Lp.	Obiekt	Datowanie	Materiał
1	Ołtarz główny pw. Św. Ignacego Loyoli	Barok, 1776	Drewno, polichromia na płótnie
2	Obraz Św. Ignacego Loyoli z ołtarza głównego	Barok, ok. 1776	Olejny na płótnie
3	Obraz Św. Trójca z ołtarza głównego	Barok, ok. 1776	Olejny na płótnie
4	Obraz Św. Trójca z ołtarza głównego	Neobarok, poł. XIX w.	Olejny na płótnie
5	Ołtarz boczny pw. Matki Boskiej Częstochowskiej	Barok, 1776	Drewno, polichromia na płótnie
6	Ołtarz boczny pw. Św. Antoniego	Barok, 1776	Drewno, polichromia na płótnie
7	Ambona	Barok, ok. 1776	Drewno, polichromia
8	Chrzcielnica	Barok, ok. 1776	Drewno, polichromia
9	Stacje drogi krzyżowej 14 sztuk	Eklektyzm, 1879	Olej na płótnie
10	Krucyfiks	2 poł. XIX w.	Drewno, polichromia

5.4 ZABYTKI ARCHEOLOGICZNE

Obszar gminy jest rozpoznany archeologicznie. Przeprowadzono do tej pory badania powierzchniowe w ramach Archeologicznego Zdjęcia Polski. Informacje na temat zabytków archeologicznych przedstawione są w załączniku nr 1 dołączone do Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami oraz przekazane są w formie kart adresowych.

5.5 OBIEKTY WPISANE DO GMINNEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW

1. Młyn Wodny w miejscowości Chynów z przełomu XIX/XX wieku.
2. Młyn Wodny w miejscowości Wdowin (Kuców) z XIX wieku.
3. Młyn Wodny w miejscowości Drużbice Kolonia (Zalepa) z 1890 roku.
4. Zespół kościelny przy kościele Rzymsko–Katolickim p.w. św. Rocha w Drużbicach z 1906 roku.
5. Kościół Parafii Rzymsko–Katolicki p.w. św. Rocha w Drużbicach z 1906 roku.
6. Plebania przy Kościele Parafii Rzymsko–Katolickiej p.w. św. Rocha w Drużbicach z 1906 roku.
7. Cmentarz Rzymsko–Katolicki w miejscowości Drużbice z I połowy XIX wieku.
8. Układ przestrzenny w Drużbicach z 1386 roku.
9. Dom ludowy w Drużbicach z XVIII wieku.
10. Drewniane domy prywatne w Drużbicach z końca XIX w. - I poł. XX wieku.
11. Cmentarz Ewangelicki w miejscowości Rasy z I poł. XX wieku.
12. Cmentarz Ewangelicki w miejscowości Stoki z II poł. XIX wieku.
13. Układ przestrzenny (wieś sznurowa) w miejscowości Suchcice z 1336 roku.
14. Drewniane domy prywatne w Wadlewie z końca XIX w. - I połowa XX w.
15. Dworek z parkiem w miejscowości Wdowin Kolonia z II połowy XIX wieku.
16. Zespół dworski w miejscowości Bukowie Dolne z XIX wieku.
17. Dworek z parkiem w miejscowości Bukowie Dolne z I połowy XIX wieku.
18. Obora ze spichlerzem w miejscowości Bukowie Dolne z kon. XIX wieku.
19. Zespół dworski w miejscowości Głupice z I połowy XIX wieku.
20. Park w miejscowości Głupice z XVIII/XIX wieku.

21. Kościół Parafii Rzymsko–Katolicki p.w. św. Ignacego Loyoli z II połowy XVIII wieku.
22. Przykościelny cmentarz rzymsko-katolicki w Drużbicach Kolonia z I połowy XIX wieku.
23. Park dworski w miejscowości Suchcice z końca XVIII/XIX wieku.
24. Zespół dworski w miejscowości Wrzosa z 1920 roku.
25. Dworek z parkiem w miejscowości Wrzosa z ok. 1920 roku.

Wszystkie te obiekty zachowały swoją historyczną i architektoniczną wartość. Większość z nich wskazana została w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Drużbice jako godne zachowania i wpisania do Rejestru Zabytków. Stanowią one o dziedzictwie kulturowym naszej gminy.

6. DIAGNOZA STANU OBIEKTÓW ZABYTKOWYCH NA TERENIE GMINY DRUŻBICE. ANALIZA SZANS I ZAGROŻEŃ

W Gminie Drużbice znajdują się 7 obiektów wpisanych do rejestru zabytków oraz 40 obiektów wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków. W zdecydowanej większości są to obiekty stanowiące własność kościelno-wyznaniową lub prywatną. Poniższa tabela pokazuje stan budowy i zagrożenia dla zabytków znajdujących się w rejestrze.

Tabela nr 1. Wykaz zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków województwa łódzkiego

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Stan budowy	Zagrożenia
1	Bukowie Dolne	Dwór w zespole dworsko-parkowym	Bardzo zły	
2	Bukowie Dolne	Park w zespole dworsko-parkowym	Zaniedbane	
3	Głupice	Park w zespole dworsko-parkowym	Dobry	
4	Suchcice	Kościół Parafii Rzymsko–Katolickiej p.w. św. Ignacego Loyoli	Bardzo dobry	
5	Suchcice	Park dworski i zieleń wokół Kościoła Parafii Rzymsko-Katolickiej p.w. św. Ignacego Loyoli	Bardzo dobry	
6	Wrzosa	Park w zespole dworsko-parkowym	Bardzo dobry	
7	Wrzosa	Dwór w zespole dworsko-parkowym	Bardzo dobry	

7. ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE

Stosownie do wymogów ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami sprawowanie opieki nad zabytkami w Gminie Drużbice będzie realizowane w zakresie następujących działań:

Tabela nr 1. Zakres i okres realizacji Programu

Lp.	Opis działania	Okres realizacji
Opracowanie elektronicznej bazy danych		
1.1	Utworzenie i prowadzenie elektronicznej bazy danych w oparciu o Gminną Ewidencję Zabytków	2014-2018
1.2	Rozszerzenie i uzupełnienie danych do Gminnej Ewidencji Zabytków poprzez kwerendę historyczną w archiwach, muzeach, bibliotekach i zasobach prywatnych	2014-2018
1.3	Udział w przeglądach technicznych obiektów zarejestrowanych w Gminnej Ewidencji Zabytków	2014-2018
1.4	Opracowanie fotograficzne stanu zachowania zabytków wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków i Rejestru Zabytków Województwa Łódzkiego	2014-2018 raz na dwa lata
Utrzymanie i poprawa stanu technicznego zabytków nie stanowiących własności gminnej		
2.1	Współpraca z właścicielami obiektów zabytkowych w zakresie ich ochrony	2014-2018

2.2	Pomoc w kontaktach ze służbami konserwatorskimi i archeologicznymi w ramach planowanych prac objętych rewitalizacją	2014-2018
2.4	Określenie zasad udostępniania obiektów zabytkowych w celach turystycznych wspólnie z właścicielami obiektów zabytkowych	2014-2018
Działania w zakresie popularyzacji dziedzictwa kulturowego		
3.1	Opracowanie i wykonanie systemu oznakowania zabytków na terenie gminy: tablice, plansze, mapy	2014-2018
3.2	Wydawnictwa popularyzatorskie - pocztówki, broszury, foldery, książki	2014-2018
3.3	Utworzenie na stronie internetowej Gminy Drużbice zakładki poświęconej zabytkom	2014-2018
Działania edukacyjne z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego		
4.1	Edukacja dzieci i młodzieży szkolnej w zakresie zapoznania z historią gminy i jej zabytkami	2014-2018
4.2	Konkursy na szczeblu szkoły i gminy - plastyczne, fotograficzne i historyczne	2014-2018
4.3	Inicjowanie działalności kółek i innych grup społecznych ukierunkowanych na ochronę i opiekę nad zabytkami	2014-2018
Monitoring realizacji Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami		
5.1	Prowadzenie rejestru z realizacji zadań objętych Programem	2014-2018
5.2	Prowadzenie rejestru zmian zachodzących w obiektach wpisanych do Rejestru Zabytków i Gminnej ewidencji zabytków	2014-2018
5.3	Prowadzenie rejestru postulatów mieszkańców dotyczących opieki i ochrony nad zabytkami	2014-2018
5.4	Sporządzanie sprawozdań z realizacji Programu	2014-2018 raz na dwa lata

Głównym celem Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Drużbice na lata 2014-2018, jest dążenie do poprawy stanu zasobów dziedzictwa kulturowego z zachowaniem krajobrazu kulturowego gminy oraz podwyższenie świadomości społecznej mieszkańców i właścicieli zabytkowych obiektów.

8. INSTRUMENTARIUM

Zakłada się, że zadania określone w Programie będą wykonywane za pomocą następujących instrumentów:

- instrumentów prawnych – wynikających z przepisów ustawowych (np. uchwalanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, wnioskowanie o wpis do rejestru zabytków, wykonywanie decyzji administracyjnych, np. wojewódzkiego konserwatora zabytków),

- instrumentów finansowych (m.in. współfinansowanie prac konserwatorskich i remontowych przy obiektach zabytkowych gminy, korzystanie z programów uwzględniających finansowanie z funduszy europejskich oraz dotacje, subwencje, dofinansowania, nagrody, zachęty finansowe dla właścicieli i posiadaczy obiektów zabytkowych),
- instrumentów koordynacji (m.in. poprzez realizacje projektów i programów dotyczących ochrony dziedzictwa kulturowego zapisanych w wojewódzkich, powiatowych i gminnych strategiach, planach rozwoju lokalnego, itp., współpraca z ośrodkami naukowymi i akademickimi, współpraca z organizacjami wyznaniowymi w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami),
- instrumentów społecznych (m.in. poprzez działania edukacyjne, promocyjne, współdziałanie z organizacjami społecznymi),
- instrumentów kontrolnych (m.in. aktualizacja gminnej ewidencji zabytków, monitoring stanu zagospodarowania przestrzennego oraz stanu zachowania dziedzictwa kulturowego).

9. OCENA REALIZACJI PROGRAMU

Z realizacji programu Wójta Gminy Drużbice sporządzi w roku 2014 i 2018 sprawozdania, które zostaną przedstawione Radzie Gminy Drużbice. W sprawozdaniu winny znaleźć się informacje o poziomie realizacji zadań podejmowanych w ramach przyjętych priorytetów.

W roku 2018 rozpoczęte zostaną przygotowania do opracowania i przyjęcia w roku 2019 Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2019–2023.

10. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Informacje o zasadach i kryteriach dotyczących możliwości pozyskiwania środków finansowych na zadania związane z ochroną i opieką nad zabytkami znajdują się na podanych poniżej stronach internetowych:

- informacje dotyczące programu operacyjnego „Promesa Ministra Kultury” – www.mkidn.gov.pl,
- informacje dotyczące programu operacyjnego „Dziedzictwo kulturowe” – www.mkidn.gov.pl,
- informacje dotyczące programu operacyjnego „Fundusz wymiany kulturalnej” – www.mkidn.gov.pl,
- informacje dotyczące programu operacyjnego „Kultura 2007–2013 – www.mkidn.gov.pl,
- informacje dotyczące programu operacyjnego „Innowacyjna gospodarka”, projektu nr 6.4. Inwestycje w produkty turystyczne o znaczeniu ponadregionalnym www.interreg.gov.pl,
- informacje dotyczące programów operacyjnych „Regionalne programy operacyjne” - www.interreg.gov.pl,
- informacje dotyczące programu operacyjnego „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich” – www.minrol.gov.pl,
- informacje dotyczące programu operacyjnego „Kapitał ludzki” – www.mrr.gov.pl,
- informacje dotyczące programu operacyjnego „Infrastruktura i środowisko” – www.mrr.gov.pl,
- informacje dotyczące programu operacyjnego „Europejska współpraca terytorialna” – www.mrr.gov.pl,
- informacje dotyczące programu operacyjnego „Fundusz dla organizacji pozarządowych” – www.funduszngo.pl,
- informacje dotyczące możliwości finansowania przy wykorzystaniu ustawy o partnerstwie publiczno-prywatnym – www.partnerstwopublicznoprywatne.info/ustawa_ppp.php,
- inne.

11. REALIZACJA I FINANSOWANIE PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Program będzie realizowany we współpracy z Gminną Biblioteką Publiczną w Drużbicach szkołami i placówkami oświatowymi prowadzonymi przez Gminę Drużbice.

Nakłady finansowe związane z realizacją Programu związane są z:

- oznakowaniem obiektów zabytkowych,
- wprowadzeniem zintegrowanego systemu informacji wizualnej (m.in. za pomocą tablic informacyjnych) obejmującego zasoby i wartości dziedzictwa kulturowego gminy,
- opracowaniem folderów prezentujących historię zabytków,
- wydawaniem i wspieraniem publikacji (w tym folderów promocyjnych, przewodników) poświęconych problematyce dziedzictwa kulturowego gminy,
- wprowadzeniem dodatkowego oznakowania na drogach gminnych w celu ułatwienia dojazdu do obiektów zabytkowych.

Załącznik
do Gminnego Programu
Opieki nad Zabytkami
Gminy Drużbice na lata 2014-2018

Lp.	Miejscowość	Nr obszaru	Nr stanowiska na obszarze	Nr stanowiska w miejscowości	Typ stanowiska	Chronologia
1	Zabielów	71-50	1	1	Osada?	Okres neolitu
2	Chynów	71-50	2	1	Ślad osadniczy	Epoka kamienia
3	Zabielów	71-50	8	2	Osada Ślad osadniczy	Okres nowożytny Epoka kamienia
4	Zabielów	71-50	9	3	Osada	Okres nowożytny
5	Zabielów	71-50	10	4	Osada	Okres nowożytny
6	Zabielów	71-50	11	5	Osada	Okres nowożytny
7	Mąkowa Góra	71-50	12	1	Ślad osadniczy	Epoka kamienia
8	Podstoła	71-51	1	1	Cmentarzysko?	?
9	Wadlew	71-51	2	1	Punkt osadniczy	Okres wczesnego średniowiecza
10	Podstoła	71-51	3	2	Ślad osadniczy	Okres nowożytny
11	Podstoła	71-51	4	3	Ślad osadniczy	Późne średniowiecze - okres nowożytny
12	Podstoła	71-51	5	4	Punkt osadniczy	Późne średniowiecze - okres nowożytny
13	Podstoła	71-51	6	5	Ślad osadniczy	I okres epoki brązu
14	Depczyk	71-51	36	1	Punkt osadniczy	Późne średniowiecze - okres nowożytny
15	Depczyk	71-51	37	2	Ślad osadniczy	I okres epoki brązu
16	Podstoła	71-51	38	6	Ślad osadniczy	Późne średniowiecze - okres nowożytny
17	Podstoła	71-51	39	7	Ślad osadniczy	Okres nowożytny
18	Podstoła	71-51	40	8	Ślad osadniczy Ślad osadniczy	Epoka kamienia Późne średniowiecze - okres nowożytny
19	Potok	72-50	50	1	Ślad osadniczy	Okres neolitu - I epoka brązu
20	Chynów	72-50	59	18	Osada	Okres nowożytny
21	Wadlew	72-51	1	1	Osada ?	Epoka kamienia
22	Wadlew	72-51	2	2	Ślad osadniczy	Okres neolitu
23	Wadlew	72-51	3	3	Osada	Okres wczesnego średniowiecza
24	Wadlew	72-51	4	4	?	?
25	Drużbice	72-51	5	3	Ślad osadniczy Ślad osadniczy	Epoka brązu Okres wczesnego średniowiecza

26	Drużbice	72-51	6	4	Ślad osadniczy	Okres rzymski
27	Drużbice	72-51	7	5	Ślad osadniczy	Okres lateński - Okres rzymski?
28	Drużbice	72-51	8	6	Ślad osadniczy Ślad osadniczy	Późne średniowiecze Okres nowożytny
29	Drużbice	72-51	9	7	Osada	Okres nowożytny
30	Drużbice	72-51	10	8	Ślad osadniczy	Okres neolitu
31	Drużbice	72-51	11	9	Osada Ślad osadniczy	Epoka brązu - Okres halsztacki Okres wczesnego średniowiecza
32	Drużbice	72-51	12	10	Osada ?	Epoka brązu - Okres halsztacki
33	Gręboszów	72-51	13	1	Ślad osadniczy Osada	Epoka kamienia Późne średniowiecze - okres nowożytny
34	Gręboszów	72-51	14	2	Osada	Okres wczesnego średniowiecza
35	Gręboszów	72-51	15	3	Osada	Okres nowożytny
36	Gręboszów	72-51	16	4	Ślad osadniczy	Epoka kamienia
37	Gręboszów	72-51	17	5	Ślad osadniczy	Epoka kamienia
38	Brzezie	72-51	18	1	Osada	Okres wczesnego średniowiecza – późne średniowiecze
39	Stelmachy	72-51	19	1	Ślad osadniczy	Epoka kamienia
40	Stelmachy	72-51	20	2	Osada	Okres lateński - Okres rzymski?
41	Stelmachy	72-51	21	3	Ślad osadniczy	?
42	Zwierzyniec Mały	72-51	22	1	Ślad osadniczy Ślad osadniczy	Okres wczesnego średniowiecza Okres nowożytny
43	Zwierzyniec Mały	72-51	23	2	Ślad osadniczy Osada? Osada	Okres wczesnego średniowiecza Okres wczesnego średniowiecza – późne średniowiecze Okres nowożytny
44	Wadlew	72-51	24	5	Obozowisko	Okres mezolitu
45	Wadlew	72-51	25	6	Obozowisko	Okres mezolitu
46	Wadlew	72-51	26	7	Obozowisko	Okres mezolitu
47	Wadlew	72-51	27	8	Osada	Okres nowożytny
48	Wadlew	72-51	28	9	Osada Osada	Okres wczesnego średniowiecza Okres nowożytny
49	Wadlew	72-51	29	10	Osada	Okres nowożytny
50	Wadlew	72-51	30	11	Osada	Okres nowożytny
51	Wadlew	72-51	31	12	Osada	Okres nowożytny
52	Wadlew	72-51	32	13	Ślad osadniczy	Okres wczesnego średniowiecza – późne średniowiecze
53	Wadlew	72-51	33	14	Osada	Okres nowożytny

54	Wadlew	72-51	34	15	Ślad osadniczy Osada	Późne średniowiecze Okres nowożytny
55	Wadlew	72-51	35	16	Ślad osadniczy	Okres nowożytny
56	Wadlew	72-51	36	17	Osada Osada?	Okres nowożytny Okres wczesnego średniowiecza
57	Wadlew	72-51	37	18	Osada	Okres nowożytny
58	Wadlew	72-51	38	19	Ślad osadniczy	Okres nowożytny
59	Wadlew	72-51	39	20	Osada Osada	Okres wczesnego średniowiecza Okres nowożytny
60	Wadlew	72-51	40	21	Ślad osadniczy	Późny paleolit
61	Wadlew	72-51	41	22	Osada ?	Okres nowożytny
62	Wadlew	72-51	42	23	Osada Ślad osadniczy	Okres nowożytny Epoka kamienia
63	Wadlew	72-51	43	24	Osada	Okres nowożytny
64	Wadlew	72-51	44	25	Osada	Okres nowożytny
65	Wadlew	72-51	45	26	Osada	Okres nowożytny
66	Wadlew	72-51	46	27	Osada	Okres nowożytny
67	Wadlew	72-51	47	28	Osada	Okres nowożytny
68	Wadlew	72-51	48	29	Osada Ślad osadniczy	Późne średniowiecze III okres wczesnego średniowiecza
69	Wadlew	72-51	49	30	Osada	Okres nowożytny
70	Wadlew	72-51	50	31	Ślad osadniczy	Okres nowożytny
71	Wadlew	72-51	51	32	Osada	Okres nowożytny
72	Wadlew	72-51	52	33	Ślad osadniczy	Okres nowożytny
73	Zofiówka	72-51	53	1	Ślad osadniczy	I okres epoki brązu
74	Zofiówka	72-51	54	2	Ślad osadniczy	Okres neolitu
75	Rawicz	72-51	55	1	Osada	Okres nowożytny
76	Wadlew	72-51	56	34	Osada	Okres nowożytny
77	Wadlew	72-51	57	35	Osada	Okres nowożytny
78	Wadlew	72-51	58	36	Ślad osadniczy	Epoka kamienia
79	Wadlew	72-51	59	37	Osada	Późne średniowiecze - okres nowożytny
80	Wadlew	72-51	60	38	Ślad osadniczy Cmentarzysko Ślad osadniczy	Okres wczesnego średniowiecza Okres rzymski I okres epoki brązu
81	Rawicz	72-51	61	2	Ślad osadniczy	Okres nowożytny
82	Rawicz	72-51	62	3	Osada	Okres nowożytny

83	Rawicz	72-51	63	4	Osada	Okres nowożytny
84	Rawicz	72-51	64	5	Ślad osadniczy	Epoka kamienia
85	Rawicz	72-51	65	6	Osada Ślad osadniczy	Okres nowożytny ?
86	Druzbice	72-51	66	1	Ślad osadniczy Osada	Epoka kamienia Okres nowożytny
87	Druzbice	72-51	67	2	Osada	Okres wczesnego średniowiecza
88	Ostoja	73-50	4	1	Osada	Okres nowożytny
89	Ostoja	73-50	5	2	Ślad osadniczy	Epoka kamienia-I epoka brązu
90	Kolonia Wdowin	73-51	1	1	Osada	Okres neolitu
91	Gręboszów	73-51	2	7	Osada	Okres nowożytny
92	Gręboszów	73-51	3	6	Obozowisko Ślad osadniczy	Epoka kamienia Okres wczesnego średniowiecza – późne średniowiecze
93	Wdowin	73-51	4	9	Osada	I okres epoki brązu
94	Wdowin	73-51	5	10	Osada ?	Okres nowożytny
95	Wdowin	73-51	6	11	Ślad osadniczy	Okres nowożytny
96	Wdowin	73-51	7	3	Osada	Okres nowożytny
97	Wdowin	73-51	8	4	Osada Ślad osadniczy	Okres nowożytny Okres wczesnego średniowiecza - późne średniowiecze
98	Wdowin	73-51	9	5	Ślad osadniczy	Epoka kamienia
99	Wdowin	73-51	10	6	Ślad osadniczy Osada?	Epoka kamienia Okres nowożytny
100	Wdowin	73-51	11	7	Osada Ślad osadniczy	Okres wczesnego średniowiecza Epoka kamienia
101	Wdowin	73-51	12	8	Ślad osadniczy	Epoka kamienia
102	Kobyłki Duże	73-51	13	1	Osada	I okres epoki brązu
103	Kobyłki Duże	73-51	14	2	Ślad osadniczy	Epoka kamienia
104	Kobyłki Duże	73-51	15	3	Ślad osadniczy	Epoka kamienia
105	Druzbice	73-51	16	19	Osada	Okres nowożytny
106	Druzbice	73-51	17	20	Ślad osadniczy	Epoka kamienia
107	Druzbice	73-51	18	11	Osada ?	Okres nowożytny
108	Kobyłki Duże	73-51	19	4	Osada	Okres nowożytny
109	Kobyłki Duże	73-51	20	5	Ślad osadniczy Osada	Okres wczesnego średniowiecza - późne średniowiecze Okres nowożytny
110	Kobyłki Duże	73-51	21	6	Osada	Okres nowożytny
111	Kobyłki Duże	73-51	22	7	Osada	Okres nowożytny

112	Kobyłki Duże	73-51	23	8	Osada	I okres epoki brązu
113	Kobyłki Duże	73-51	24	9	Osada	I okres epoki brązu
114	Kobyłki Duże	73-51	25	10	Ślad osadniczy Osada	Epoka kamienia Okres nowożytny
115	Kobyłki Duże	73-51	26	16	Osada Ślad osadniczy	Okres nowożytny Epoka kamienia - I epoka brązu
116	Kobyłki Duże	73-51	27	11	Osada	Okres nowożytny
117	Kobyłki Duże	73-51	28	12	Osada Osada	Okres wczesnego średniowiecza – późne średniowiecze Okres nowożytny
118	Kobyłki Duże	73-51	29	13	Osada	Okres nowożytny
119	Kobyłki Duże	73-51	30	15	Osada Ślad osadniczy	Okres nowożytny ?
120	Kobyłki Duże	73-51	31	14	Osada	Okres nowożytny
121	Kazimierzów	73-51	32	1	Osada ?	Okres nowożytny
122	Kazimierzów	73-51	33	2	Osada	Okres nowożytny
123	Kazimierzów	73-51	34	3	Ślad osadniczy	Epoka kamienia
124	Drużbice	73-51	35	12	Ślad osadniczy Ślad osadniczy	Epoka kamienia - epoka brązu Okres nowożytny
125	Drużbice	73-51	36	13	Osada	Okres nowożytny
126	Drużbice	73-51	37	14	Osada	Okres nowożytny
127	Teofilów	73-51	38	1	Osada	I okres epoki brązu
128	Teofilów	73-51	39	2	Ślad osadniczy	Epoka kamienia/epoka brązu
129	Teofilów	73-51	40	3	Ślad osadniczy	Epoka kamienia
130	Drużbice	73-51	41	15	Ślad osadniczy	Epoka kamienia
131	Drużbice	73-51	42	16	Ślad osadniczy Osada	Epoka kamienia Okres nowożytny
132	Drużbice	73-51	43	17	Osada	Okres nowożytny
133	Drużbice	73-51	44	18	Osada	Okres nowożytny
134	Rasy	73-51	45	1	Osada	Okres nowożytny
135	Rasy	73-51	46	2	Osada	Okres nowożytny
136	Rasy	73-51	47	3	Osada ?	Okres nowożytny
137	Rasy	73-51	48	4	Osada	Okres nowożytny
138	Kącik	73-51	49	1	Osada ?	Okres nowożytny
139	Wola Roźniatowska	73-51	50	1	Ślad osadniczy	?
140	Wola Roźniatowska	73-51	51	2	Ślad osadniczy	?

141	Wola Roźniatowska	73-51	52	3	Ślad osadniczy	Epoka kamienia
142	Wola Roźniatowska	73-51	53	4	Osada Osada	I okres epoki brązu Okres neolitu
143	Stoki	73-51	54	1	Osada ?	Okres nowożytny
144	Bukowie Dolne	73-51	55	1	Ślad osadniczy	Epoka kamienia
145	Bukowie Dolne	73-51	56	2	Osada	Okres nowożytny
146	Bukowie Dolne	73-51	57	3	Ślad osadniczy Osada	Epoka kamienia Okres nowożytny
147	Gręboszów	73-51	58	7	Osada	Okres nowożytny
148	Suchcice	73-51	59	1	Osada	Okres nowożytny
149	Suchcice	73-51	60	2	Ślad osadniczy Ślad osadniczy	? Okres nowożytny
150	Suchcice	73-51	61	9	Ślad osadniczy Osada	Okres wczesnego średniowiecza – późne średniowiecze Okres nowożytny
151	Suchcice	73-51	62	4	Osada	Okres nowożytny
152	Suchcice	73-51	63	6	Osada Ślad osadniczy	Okres nowożytny Epoka kamienia
153	Suchcice	73-51	64	5	Osada	Okres nowożytny
154	Wdowin	73-51	65	1	Osada	Okres neolitu
155	Kolonia Hucisko	73-52	39	1	Grodzisko stożkowate?	Okres wczesnego średniowiecza – późne średniowiecze
156	Gatki	73-52	50	1	Osada	Wczesny okres lateński
157	Wdowin	73-52	51	2	Ślad osadniczy	?
158	Hucisko	73-52	52	1	Osada Osada?	Okres nowożytny Wczesny okres lateński
159	Hucisko	73-52	53	2	Ślad osadniczy	?
160	Hucisko	73-52	54	3	Ślad osadniczy	Epoka kamienia
161	Wdowin	73-52	55	3	Ślad osadniczy Ślad osadniczy	Epoka kamienia ?
162	Hucisko	73-52	57	4	Huta szkła	Okres nowożytny
163	Rasy	74-51	4	5	Osada Osada	Okres nowożytny Późne średniowiecze
164	Rasy	74-51	5	6	Osada	Okres nowożytny
165	Rasy	74-51	10	7	Osada	Okres nowożytny
166	Bukowie Górne	74-51	11	1	Osada Osada	Późne średniowiecze Okres nowożytny
167	Bukowie Górne	74-51	12	2	Osada	Okres nowożytny

					Osada	Późne średniowiecze
168	Bukowie Górne	74-51	13	3	Osada Ślad osadniczy	Okres nowożytny Późne średniowiecze
169	Chynów	72-50	31	2	Osada	Okres nowożytny
170	Chynów	72-50	32	3	Osada	Okres nowożytny
171	Chynów	72-50	33	4	Osada Ślad osadniczy	Okres nowożytny Epoka kamienia – I epoka brązu
172	Chynów	72-50	34	5	Ślad osadniczy	Okres mezolitu?
173	Chynów	72-50	35	6	Ślad osadniczy	Epoka kamienia I epoka brązu
174	Chynów	72-50	36	7	Ślad osadniczy	Okres neolitu
175	Chynów	72-50	37	8	Osada	Okres nowożytny
176	Chynów	72-50	38	9	Ślad osadniczy	Epoka kamienia – I epoka brązu
177	Chynów	72-50	39	10	Ślad osadniczy	Epoka kamienia – I epoka brązu
178	Chynów	72-50	40	11	Osada	Okres nowożytny
179	Chynów	72-50	41	12	Osada	Epoka kamienia – I epoka brązu
180	Chynów	72-50	42	13	Ślad osadniczy	Epoka kamienia – I epoka brązu
181	Chynów	72-50	43	14	Osada?	Epoka kamienia – I epoka brązu
182	Chynów	72-50	44	15	Ślad osadniczy	Epoka kamienia – I epoka brązu
183	Chynów	72-50	45	16	Ślad osadniczy	Epoka kamienia – I epoka brązu
184	Chynów	72-50	46	17	Osada	I okres epoki brązu